

Er du klædt på
til dit arbejdsliv i
efteråret?

Er du klædt på
til dit arbejdsliv i
efteråret?

Forside (/)

Mod midten til magten

Skrevet af

(/Jarl-
Cordua)

Jarl Cordua (/Jarl-Cordua)
Radiovært, kolumneskribent, konsulent (/Jarl-Cordua)
Radio 24Syv (/Jarl-Cordua)
37 artikler
1218 indlæg

Statsminister Anders Fogh Rasmussen er i gang med et karriereskift til europæisk toppolitik efter en evighed i Statsministeriet. Dermed slutter også en næsten 30 år lang politisk karriere og ikke mindst en epoke i dansk politik præget af professionel strategisk kommunikation. Ny bog fortæller historien om Venstres vej mod midten og mod magten. Kforum bad den blå blogger Jarl Cordua anmelde den.

Er du klædt på
til dit arbejdsliv
i efteråret?

Politisk journalist ved Weekendavisen Hans Mortensen fortæller i sin bog Tid til forvandling – Venstres vej til magten historien om, hvordan en håndfuld professionelle mediefolk sammen med Anders Fogh Rasmussen, Claus Hjort Frederiksen og Uffe Ellemann-Jensen målrettet moderniserede Venstre med midten og magten. Resultatet var og er imponerende. På under tyve år gik Venstre fra at være et hændøende liberalt bondeparti med vælgerbase i Jyllands udkantsområder til at blive et levende, velfærdsstatsbekendende midterparti med bred appel og opbakning i såvel land som by. Undervejs lod venstrefolkene og især Anders Fogh sig inspirere af New Labours succes i Storbritannien. Prisen for at få magten og nå midten var en fuld accept af velfærdsstaten og et farvel til store dele af Venstres liberale ideologi.

Byboerne versus bønderne

Mortensens fortælling begynder med Uffe Ellemann-Jensens opgør med de gamle Venstre-bønder. Uffe løb i 1984 fra et løfte til den jyske bonde Ivar Hansen om ikke at stille op imod ham. Ellemann stillede op og vandt kampafstemningen ganske overbevisende. Hvad der mere eller mindre afsluttede "bondemagtens" dage i Venstre. Tid til forvandling følger dernæst Venstre-toppens strategiske overvejelser og beslutninger i årene herefter. Fra de magre år i firserne uden vælgere, hvor Venstre rammer bunden ved valget i 1987, til de fede tider med masser af vælgere i 2001. Fortællingen slutter med Foghs tredje valgsejr i november 2007.

Det ideologiske gearskifte

Undervejs har Venstre skiftet ud i sine holdninger og sin strategi et par gange. I slutfirserne skiftede partiet ideologisk gear og blev "superliberale". Nu var det skattesænkninger, privatiseringer og beskæring af den offentlige sektor, der var på dagsordenen. Denne strategi led endegyldigt skibbrud i 1998, hvor Uffe ikke blev statsminister, fordi vælgerne ifølge partiets efterfølgende analyse simpelthen var bange for Venstres politik. Klog af skade skiftede partiet derfor strategi efter 1998. Hans Mortensens dokumenterer dog, at forvandlingen til nutidens afideologiserede masseparti på midten af dansk politik faktisk begyndte tidligere end i 1998. Allerede i midtthalvfemserne nåede Venstres topfolk frem til, at det ideologiske tankegods mere var dødvægt end ballast. Konklusionen den gang som nu var, at hvis partiet nogensinde skulle gøre sig forhåbninger om at nå magten, måtte de gribe ud efter midten. Det er dog langt fra en afsluttet konflikt. Selv i dag er partiet præget af de såkaldte "superliberalister" med Pind i spidsen, der ønsker en fortsættelse af den liberale kurs fra før valgnederlaget i 1998.

Fra Røde-Anders til hulemand

Anders Fogh Rasmussen har om nogen været eksponent for partiets politiske udvikling og personificerer Venstres ideologiske hamskifter i de seneste 30 år. Engang i 1970'erne var han i Venstres Ungdom kendt som "Røde Anders", der så muligheder i datidens socialistiske tankegods såsom Økonomisk Demokrati (ØD). Fra midtfirserne var han til gengæld hovedmanden bag en kraftig ideologisk liberal oprustning, ikke blot af Venstre, men også af de sidste Schlüter-regeringer. Som næstformand i Venstre blev Fogh cheffideologen, der med tiden fik skabt sig et image som "hulemandsliberalisten" med hang til natvægterstaten og evig frygt for, at pengene ville fosse ud af statskassen. De nyliberale korstog kulminerede med Foghs berømte og berygtede debatbog Fra socialstat til minimalstat fra 1991, der introducerede hidtil ukendte udtryk som "velfærdsnarkomani" i samfundsdebatten. Siden da er Fogh langsomt drevet mere og mere mod midten og magten.

Kontraktpolitik på dansk

I sommeren 1999 læste den nyvalgte Venstre-formand Anders Fogh Rasmussen bogen "The Unfinished Revolution". Bogen er en lang analyse og beskrivelse af New Labour og Tony Blairs vej til magten, skrevet af en af partiets absolutte hovedstrateger, Philip Gould. Bogen, som i dag er en klassiker inden for politisk strategi, fik helt afgørende betydning for Venstres strategi frem mod valget i 2001. Det er den formel, Fogh har kopieret ned til mindste detalje. Foghs analyse var, at Venstres problemer med at nå og fastholde

regeringsmagten lignede det gamle Labours – bare med modsat fortegn. Fælles for de to partier var, at de begge var for ideologiske og elitære og beskæftigede sig med politik på en måde, der lå langt væk fra vælgerens hverdag. Det skulle der gøres noget ved.

The New Deal

Goulds succesformel er i korte træk at nedtone den ideologiske profil og give vælgerne nogle få, men til gengæld troværdige valgløfter. Kontraktpolitik er navnet. Et redskab, der paradoksalt nok blev udviklet af en gruppe af super-ideologiske republikanere med Newt Gingrich i spidsen, da han i 1994 erobrede U.S. Congress med en "Contract with America". Paradokset består i, at i Danmark og Storbritannien vandt to ikke-ideologiske partier parlamentsvalg med en midterorienteret kontraktpolitik, mens Republikanerne i USA omvendt fik vælgersucces med en kontraktpolitik, der var stærkt ideologisk og væk fra midten. Moralen er, at kontraktpolitikken virker, lige meget om man vil til højre eller venstre.

De seks tyvstjålne ræverøde ideer

Fogh fulgte Goulds anbefalinger nærmest til punkt og prikke, og bogen blev reelt en drejebog.

Her er de seks vigtigste ting, som Fogh har genbrugt på sin vej mod Statsministeriet:

- Hav al fokus på potentielle, men usikre midtervælgeres politiske behov, krav og prioriteringer
- Giv kun få, men troværdige politiske løfter. F.eks. skattestop og strammere indvandrerlovgivning
- Vedholdende beroligelse af befolkningen om, at revolutionen IKKE er nær, når V kommer til magten
- Nedton eller drop liberalistiske udmeldinger – de skræmmer midtervælgere væk
- Imødegå øjeblikkeligt ethvert tænkeligt politisk angreb fra modstandere
- Kommuniker til V-baglandet, og forklar, hvad du gør

Ensretningen af Venstre

Samtidig med Venstres langsomme ydre omkalfatring til midterparti lagde Fogh og Claus Hjort an på de indre linjer til kursskiftet.

Græsrodderne ude i vælgerforeningerne fik besøg af toppen, der forklarede og beroligede venstrefolkene om, at Venstre ikke havde glemt idealerne, men blot havde skiftet til de "små skridts strategi". Omvendt sagde partiet på et hovedbestyrelsesmøde i august 1999 farvel til kravet om skattelettelse og en mindre offentlig sektor, og Claus Hjort instruerede folketingskandidaterne i at undgå emner, som var nyttige for politiske modstandere til at så tvivl om Venstres politik. Den daværende partisekretær krævede jernhård disciplin af ALLE partiets folkevalgte bag den en gang lagte strategi. Trods enkelte brokkerier et par steder i V-baglandet stod Foghs strategi udfordret frem mod regeringsskiftet i 2001 og et par år frem til sommeren 2003. Da slap tålmoden dog op hos Venstres daværende bygge- og teknikborgmester i København, Søren Pind. Sammen med en håndfuld medsammensvorne udfordrede han ledelsen ved at formulere 10 liberale teser, der netop udstillede Hjort/Foghs midtsøgende eller uambitiøse politik på de mest ømtålelige emner såsom skat og velfærdsstat. Det raffinerede ved Pinds teser var, at de blev præsenteret som forslag, som skulle diskuteres på Venstres landsmøde samme år. Dertil kom, at tesaerne for mange liberale

fremstod som snusfornuftige synspunkter, som kun få i baglandet kunne være uenige i. Eksempelvis at borgeren skulle kunne forvente at kunne beholde halvdelen af sin indkomst efter skat, og at der skulle ske fastfrysning af overførselsindkomsterne. V-ledelsen så faren for enden af skinnerne, hvis Venstres landsmøde skulle stemme om tesserne. Det ville simpelthen afspore "fem års arbejde med beroligelse, beroligelse og beroligelse", som Mortensen formulerer det. Derfor brugte ledelsen først alle mulige tekniske krumspring for at forhindre tesserne i at komme til afstemning, og der blev lagt pres på tessemakerne for at få dem til at trække forslagene. Først i 2006 endte tesse-debatten, da Venstres landsmøde – næsten – vedtog et af ledelsen formuleret og sanktioneret politisk program, hvor partiet – der nu kaldte sig for Det Nye Venstre (sikkert også lånt fra New Labour) vedkendte sig velfærdsstaten, og dets nye ideologi fik et navn: "Skandi-liberalismen". Siden er alle tiltag og ytringer, der har kunnet konflikte med Fogh/Hjorts strategi, med held blevet brutalt pandet ned af indpiskeren og chefideologen beskæftigelsesminister Claus Hjort, og derved er den interne liberalistiske opposition næsten forstummet.

Udløbsdato overskredet?

Spørgsmålet er, om man ikke har passeret en udløbsdato for dele af Venstres kontraktspolitik, som tiden har tømt for indhold, fordi man simpelthen for længst har gennemført politikken og holdt kontrakten. Under sidste valgkamp spillede kontraktpolitikken ikke nogen særlig stor rolle i Venstres valgkamp, da regeringen i stedet blev udfordret fra midten af det nye parti Ny Alliance, men den trussel løb hurtigt ud i sandet. Foreløbig er spørgsmål om ophævelse af skattestoppet blevet parkeret i en skattekommission, men alt tyder på, at der på en eller anden måde vil ske en justering af skattestoppet i den – efter nogens mening – rigoristiske form, det har nu. Omvendt er løftet om "fast, men fair udlændingepolitik" fortsat særdeles levedygtigt. Spørgsmålet er dog, om kontraktpolitikken i den rigide form, som den har nu, ikke dræber al politisk debat og alle tiltag til fornyelse i Venstre. Flere kritikere af Fogh og Hjort mener eksempelvis, at partiet på den lange bane risikerer at dø på grund af ideologisk iltsvigt, fordi alle tanker, der konflikter med 1998-strategien, reelt bliver undertrykt i blind ængstelse for, at intern idédebat risikerer at jage vælgere over til Socialdemokraterne.

Allerede i 1987 vandt udlændingebatten regeringsmagten til VK

Selvom Mortensens bog leverer få overraskelser, har den drevne journalist alligevel snuset interessant nyt frem om Venstre. Et godt eksempel er udlændingebatten, som Venstre alt for længde ikke turde røre ved. Poul Schlüter og Uffe Ellemann-Jensen var firsernes dominerende borgerlige politiske figurer, og fælles for begge var, at de nægtede at røre udlændingebatten med en ildtang. Derfor handler historien om Schlüter-regeringerne først og fremmest om økonomisk genopretning og sikkerhedspolitiske fodnoter. Det var disse politiske dagsordener, som den borgerlige regering gik til valgkamp på. Men overraskende for mig, så var det faktisk – ligesom det har været tilfældet ved Foghs tre valgsejre i 01, 05 og 07 – udlændingebatten, som gjorde, at Schlüter-regeringerne overlevede, selvom regeringen mere eller mindre ignorerede debatten.

Hans Mortensen har fået adgang til Venstres arkiver med de interne vælgermålinger, som partisekretær Claus Hjort Frederiksen fik foretaget af Gallup. Disse vælgermålinger kan man i øvrigt betegne som pionerarbejde inden for politisk research. Venstres interne målinger viste tilsyneladende, at vælgerne som helhed var voldsomt optaget af udlændingepolitikken. Mortensens pointe er, at Schlüter-regeringen efter alt at dømme kun overlevede valget i 1987, fordi Fremskridtspartiet oplevede en pludselig stor vælgerfremgang. Det skete i kraft af, at partiets politiske ordfører Pia Kjærsgaard gjorde "bekvemmelighedsflygtninge" til en del af liste Z's valgkamp. Paradokset er derfor, at VK-regeringens top åbenbart var "for pæne" til at udnytte en gryende stor vælgermodstand mod indvandringen. 13 år senere droppede Anders Fogh Rasmussen og Claus Hjort Frederiksen de "fine fornemmelser", og siden har indvandrerproblematikken i alle afskygninger været på den politiske dagsorden som aldrig før.

Et uomgængeligt bidrag til historieskrivningen

Bogen er ikke den mest underholdende skildring af dansk politik. Her er langt mellem de morsomme anekdoter, de afslørende detaljer og ukendte intriger, som ellers er et godt krydderi i bøger om dansk politik. Tid til forvandling er snarere en alvorlig historie om et partis målrettede vej til magten, hvor Mortensen denne gang har givet sig selv rollen som den kronologiske og troværdige fortæller. Resultatet er nok den hidtil mest helstøbt og grundige beskrivelse af Venstres nyere historie og partiets ideologiske udvikling. Prisen for sagligheden er, at det hele bliver lidt tørt og læst før. Hvad der uden tvivl hænger sammen med, at bogen fortrinsvis benytter sig af åbne kilder fra gamle interviewbøger og artikler kombineret med, at partiets gamle arkiver er blevet åbnet for forfatteren, og partitoppen har stillet op til interview.

Den store fortælling om Foghs regeringstid udestår fortsat

Tid til forvandling er et helt uomgængeligt bidrag til historieskrivningen om dansk politik i de sidste 30 år. Der er dog også andre, der har bidraget til fortællingen om "Det Nye Venstre", blandt dem Thomas Buch-Andersen og Jette Hvidtfeldts lidt for velfriserede biografi om Claus Hjort Frederiksen, Claus Hjort – strategen bag det nye Venstre, som udkom i efteråret. Biografiens hovedpointer er de samme som dem, Hans Mortensen fremkommer med, men her er det bare beskæftigelsesministeren, der er i fokus.

Helt tæt på - bog mangler

Vi mangler derfor stadig en bog, der fortæller om de politiske dramaer, resultater, forlig og personkonflikter i samme tidsrum, og så savner vi stadig de egentlige personbiografier både om Anders Fogh Rasmussen og Claus Hjort Frederiksen, der går tættere på end hidtil. Det fik vi ikke med Mortensens bog, men det bør være målet for ethvert forlag at få udgive disse bøger, mens hovedpersonerne stadig er interessante og vedkommende. Fortællingen om kontraktpolitikens sejrsmarch mangler også en egentlig slutning. Vil Venstre forsøge at genformulere en ny kontraktpolitik næste gang, der har appel til midtervælgere – og med samme positive effekt som i 2001? Kan opskriften i øvrigt bruges effektivt af andre socialdemokrater end Ritt Bjerregaard, sådan at der i fremtiden kan formuleres lignende vælgerkontrakter, der minder om den, som Venstre havde succes med? Eller vil vi i stedet se den politiske udvikling gå i retning af, at partierne vil tale om værdier på et

overordnet plan frem for at udstede konkrete løfter? Personligt er mit bud, at kontraktpolitikken – den moderne politiske tilbudsavis – er kommet for at blive.

Hans Mortensen: Tid til Forvandling – Venstres vej til magten, Gyldendal.

RELATEREDE ARTIKLER

Ny Alliance - The Movie! (/artikler/ny-alliance-the-movie) - "Det var det", sagde Naser Khader, efter at han kort efter nytår 2009 ringede og meddelte Anders Samuelsen, at han forlo...

Guldbrandsen om Dagbogen (/artikler/guldbrandsen-om-dagbogen) - Christoffer Guldbrandsen har lavet en ny dokumentarfilm. Denne gang om Ny Alliance. Vi har spurgt ham, hvad filmen handl...

Haves: kommunikation, ønskes: ideer (/artikler/haves-kommunikation-oenskes-ideer) - At mestre det politiske håndværk kræver store kommunikative evner, ingen tvivl om det. Men politik udspringer ikke af ko...

Giv din stemme

4,6/5

7 stemmer

KOMMENTARER

UDVALGTE JOB (/KOMMUNIKATION-JOB)

Henning Larsen —

(/kommunikation-job/henning-

Global Communications, Brand and Marketing Director

Frist: Hurtigst muligt

kommunikationsansvarlig konsulent (/kommunikation-

Frist: 18. august

(/kommunikation-job/oxfam-ibis-

Presserådgiver
(/kommunikation-job/oxfam-

Praktikant (/kommunikation-job/sundheds--og-

Frist: 17. august

Pressekonsulent (/kommunikation-job/koebenhavns-kmn--

Frist: 20. august

(/kommunikation-job/miljo--og-

Kommunikationsrådgiver
(/kommunikation-job/miljoe--og-